

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-101>

УДК 658.589.012.32:62

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

RESEARCH OF FOREIGN EXPERIENCE IN INTENSIFICATION OF INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISE

Грищенко Аліна Валеріївна

аспірант кафедри управління бізнесом,
Одеський національний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0510-017X>

Hrishchenko Alina

Odesa National Technological University

Стаття зосереджена на актуальних аспектах, що стосуються найкращих практик новаторського розвитку організацій. Процеси євроінтеграції в Україні відкривають можливості для пошуку дієвих підходів до стимулювання та підтримки інноваційної активності підприємств, базуючись на аналізі міжнародного досвіду. У статті досліджено міжнародний досвід сприяння новаторському розвитку компаній, а також визначено та структуровано основні чинники, що впливають на інноваційну складову. Аналіз наукових джерел виявив, що ефективність і динаміка інноваційної сфери стали ключовим фактором підвищення економічної конкурентоспроможності, значно впливаючи на глобальне позиціонування країн. У статті розглянуто питання регулювання інноваційної діяльності за кордоном, зокрема описано ключові моделі державної політики, спрямованої на розвиток інновацій, які застосовуються в економічно розвинених країнах. Проведено аналіз глобальних підходів до стимулювання інноваційної активності компаній, а також визначено провідні типи державної політики у цій сфері. На основі міжнародного досвіду трансформацій виокремлено основні напрями та інструменти, що сприяють активізації інноваційного розвитку в умовах України.

Ключові слова: інновації, підприємство, закордонний досвід, інноваційна політика, управління, ефективність.

The article is devoted to topical issues regarding best practices in innovative development of the enterprise. The activation of European integration processes in Ukraine allows for the search for effective ways of stimulating and supporting the innovative activities of business entities based on the generalization of the experience of foreign countries. The author analyzed the foreign experience of stimulating the innovative development of the enterprise and systematized the key factors influencing the innovative component. The analysis of literary sources showed that the efficiency and dynamism of the innovation sphere has become a decisive factor in ensuring the competitiveness of the economy and largely determines the place of each country in the world. The article analyzes the regulation of innovative activity abroad, in particular, the main types of state innovation policy in economically developed countries are given. The article analyzes global models of stimulating the innovative activity of enterprises and the main types of state innovation policy in economically developed countries. Stimulating innovative activity, the state needs to provide a sufficient amount of funding for innovative processes at the expense of budget funds and create an effective mechanism of tax incentives. The experience of the most developed countries of the world shows that in modern conditions, stable economic growth can be achieved only on the basis of innovative development. At the same time, the activation of innovative activity requires a comprehensive approach. First of all, the state priorities of innovative activity in Ukraine should be clearly defined and a comprehensive set of measures for their implementation should be developed, which includes: financial incentives, training of specialists, creation of conditions for modernization of production, involvement of scientific and research structures in the implementation of innovative projects, significant improvement of the general investment climate in the country. The main necessary directions and mechanisms of activation of innovative development in national conditions are highlighted, using the world experience of innovative transformations.

Keywords: innovation, enterprise, foreign experience, innovation policy, management, efficiency.

Постановка проблеми. Сьогодні новаторський тип економічного розвитку є основою, що формує економічну силу держави та визначає її перспективи як на внутрішньому, так і на глобальному ринках. У світовій практиці накопичено значний досвід оцінки рівня розвитку інноваційної діяльності різних країн, а також їх стратегій розвитку окремих регіонів і підприємств у різних галузях [8]. За останні десятиліття економіки розвинених країн зазнали суттєвих структурних змін, що було зумовлено стрімким зростанням значення наукомістких та високотехнологічних галузей. Їхній розвиток значною мірою залежав від активного впровадження знань і технологій у різні сфери економіки. У свою чергу, орієнтація України на інтеграцію у високотехнологічне конкурентне середовище Європи обумовила необхідність впровадження інноваційної моделі розвитку. Ця модель спрямована на забезпечення сталого економічного зростання, вирішення соціальних та екологічних викликів, посилення конкурентоспроможності національної економіки, збільшення експортного потенціалу, економічної безпеки та досягнення важливого місця в Європейському Союзі [13]. Постійна інноваційна активність дозволяє компаніям створювати стійкі конкурентні переваги. Водночас інноваційна діяльність є складним, ризикованим і затратним процесом, однак практика свідчить, що найуспішніші результати демонструють саме ті організації, які інтегрували новаторські рішення у свою роботу. У зв'язку з цим вивчення міжнародного досвіду у сфері управлінських інновацій є вкрай важливим для розробки рекомендацій щодо його адаптації у діяльності вітчизняних підприємств при створенні стратегій інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначимо, що Україна активно підтримала Глобальний Порядок денний на період до 2030 р. та 17 Цілей Сталого Розвитку. У Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» визначено перспективи та основні шляхи їх досягнення, серед яких чільне місце посідають інновації та нові технології [4].

Дослідженню зарубіжного досвіду щодо інноваційного розвитку підприємства, присвячені праці таких вчених, як А. М. Безус, К. В. Шафранова, П. І. Безус, Т. А. Заяць, О. С. Кваша, О. В. Лапін, Н. О. Марчук, К. О. Нечипорук, В. І. Русин, Я. В. Паламаренко, Л. П. Шендерівська, А. В. Кваско та інші. Актуальним є дослідження та аналіз доцільності впровадження зарубіжного досвіду для

стимулювання інноваційного розвитку підприємств в Україні, а також вивчення його впливу на формування стратегії інноваційного розвитку підприємств, зокрема хлібопекарної промисловості.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових джерел свідчить, що проблема розвитку інноваційного підприємництва в Україні зумовлена переходом на інноваційний тип економічного розвитку. У сучасних умовах економічне зростання країни значною мірою визначається її здатністю адаптуватися до технологічних змін, а зростання обігу та виробництва, у свою чергу, залежить від впровадження інновацій. Досвід розвинутих країн показує, що досягнення високого рівня споживання та якості життя можливе лише в рамках нової постіндустріальної цивілізації, основними ознаками якої є інноваційний розвиток. У зв'язку з цим стає важливим аналіз можливостей адаптації міжнародного досвіду для створення системи стимулювання інноваційного розвитку підприємств, а також визначення шляхів активізації інноваційної діяльності українських підприємств, зокрема хлібопекарної промисловості.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Реалізація потенціалу підприємства полягає у досягненні визначених цілей, серед яких особливу увагу слід приділяти забезпеченню довгострокової перспективи. Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду активізації інноваційного розвитку підприємств та впровадження отриманих результатів для формування ефективної стратегії інноваційного розвитку хлібопекарної промисловості України. До перспективних напрямів можна віднести вивчення процесів формування і реалізації інноваційних проєктів на підприємствах, подальше вдосконалення державної інноваційної політики та пошук ефективних механізмів фінансування інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досвід найбільш розвинутих країн свідчить, що стабільне економічне зростання в сучасних умовах можливо досягти лише на основі інноваційного розвитку. При цьому активізація інноваційної діяльності вимагає комплексного підходу. Насамперед необхідно чітко визначити державні пріоритети інноваційної діяльності в Україні та розробити всебічний комплекс заходів для їх реалізації. Цей комплекс має включати: фінансові стимули, підготовку кваліфікованих фахівців, створення умов для модернізації виробни-

цтва, залучення науково-дослідних установ до реалізації інноваційних проєктів, а також значне поліпшення загального інвестиційного клімату в країні. До перспективних напрямів належить дослідження процесів формування та реалізації інноваційних проєктів на підприємствах, удосконалення державної інноваційної політики та пошук ефективних механізмів фінансування інноваційної діяльності. Водночас низький рівень впровадження інновацій малим і середнім бізнесом, разом з неефективністю державного регулювання інноваційної активності, значно гальмує процес поширення ціннісних орієнтирів, пов'язаних із цією діяльністю. Ціннісні орієнтири інноваційної діяльності в єдиному глобальному просторі зміцнюються завдяки інтеграційним процесам.

Світовий досвід переконливо показує, що орієнтація на інновації дозволяє не лише адаптуватися до змін у господарських умовах, але й активно формувати ці зміни на користь суб'єкта господарювання. Проблема інтенсифікації переходу на інноваційний шлях розвитку є особливо актуальною для вітчизняних підприємств хлібопекарної галузі. Серед численних факторів, що визначають ринкові можливості і загрози для інноваційного розвитку, важливу роль відіграє інноваційна культура [12]. Розглянемо взаємодію складових потенціалу підприємства та зовнішнього середовища, представлену на рис. 1.

Реалізація потенціалу підприємства полягає в досягненні поставлених цілей, серед яких важливими є забезпечення довгострокової перспективи та розширення ринку збуту.

Аналіз рисунку 1 показує, що між усіма складниками потенціалу існує тісний взаємозв'язок. Координацію складників потенціалу та їх інтеграцію здійснює управлінський потенціал. Підприємство, як відкрита система, взаємодіє із зовнішнім середовищем, переважно через управлінський потенціал, а також через окремі елементи потенціалу.

Розглянемо взаємодію складових потенціалу підприємства та зовнішнього середовища, представлену на рис. 2.

Окрім фінансових труднощів, підприємства, що займаються інноваційною діяльністю, стикаються з проблемами пошуку партнерів для співпраці. В порівнянні з європейськими країнами, в Україні частка підприємств, які використовують інформацію від державних науково-дослідних інститутів і університетів, є вищою. Це дозволяє зробити висновок, що необхідно розвивати законодавчу базу для зміцнення співпраці між державним і приватним секторами [5].

Науковці Шендерівська Л. П. та Кваско А. В. відзначають, що, насамперед, клієнтоорієнтований підхід сприяє ефективному використанню та розвитку інноваційного потенціалу хлібопекарного підприємства, оскільки прагнення максимально задовольняти потреби споживачів є ключовим чинником [11].

Впровадження інновацій є складним і багатогранним процесом, який потребує комплексного підходу до оцінки різних аспектів діяльності підприємства. Для цього необхідно використовувати різноманітні інструменти оцінки. Тому, аналіз діяльності підприємства хлібопекарної галузі з метою визначення

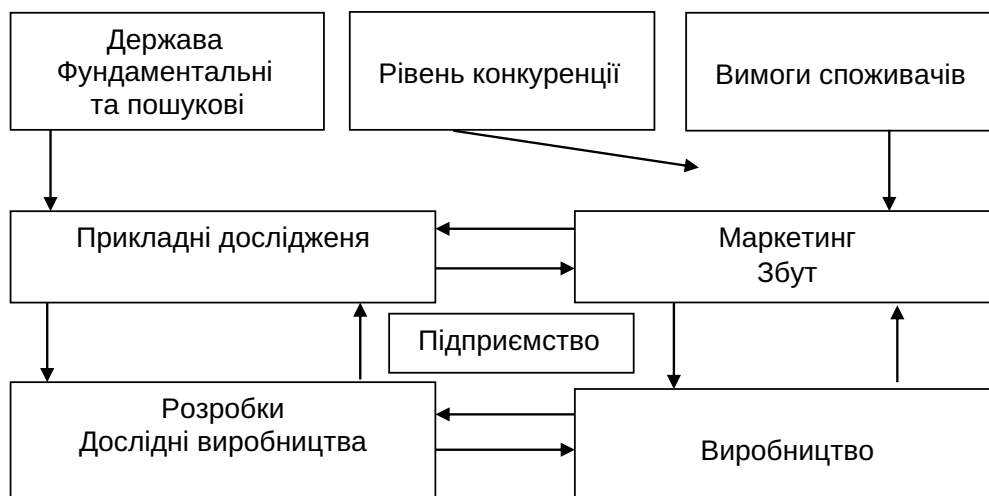

Рис. 1. Взаємозв'язок між елементами інноваційної діяльності

Джерело: сформовано автором на основі опрацьованої літератури

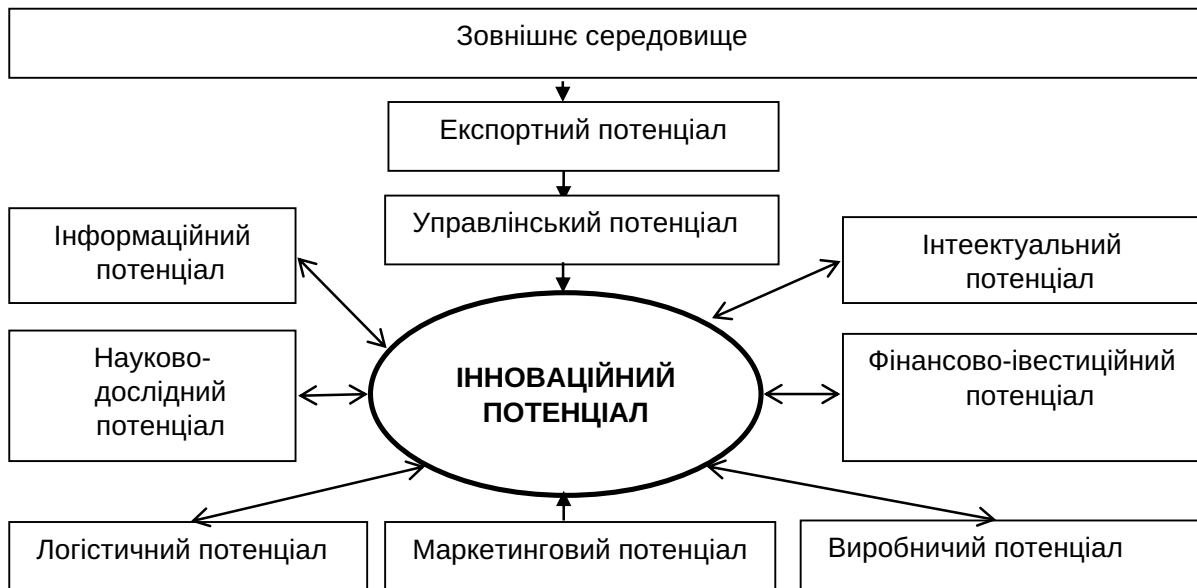

Рис. 2. Взаємодія складових потенціалу підприємства із зовнішнім середовищем

Джерело: сформовано автором на основі опрацьованої літератури

доцільності впровадження інновацій має проводитися принаймні за трьома напрямками:

- 1) аналіз фінансової стійкості;
- 2) аналіз попиту на продукцію підприємства;
- 3) аналіз інноваційної діяльності.

Щодо першого напрямку, то існує багато методик, що дозволяють оцінити фінансовий стан підприємства та визначити, чи перебуває воно в кризовій ситуації. Це можуть бути кореляційно-регресійні моделі, економічний аналіз фінансової стійкості через розрахунок відповідних показників тощо.

Зазначимо, що один із ключових показників ефективності інноваційної політики держави – це її позиція в глобальних рейтингах. Україна представлена в численних міжнародних рейтингах, що оцінюють інноваційний потенціал, інноваційну спроможність та результативність інноваційної політики. Попри широкомасштабні військові дії на її території, у 2023 році Україна піднялася на дві сходинки в Global Innovation Index, посівши 55-те місце. Поруч з нами – Північна Македонія, а за нами – Філіппіни. Окрім того, у 2023 році Україна вперше увійшла до ТОП-3 найінноваційніших економік серед країн з низьким рівнем доходів. Найвищі оцінки отримали рівень розвитку української освіти, інформаційно-комунікаційних технологій та інтелектуальний потенціал людського капіталу. Натомість найнижчі оцінки були за станом інституційного середовища, довірою до бізнесу та станом інфра-

структури, що не є дивним в умовах повномасштабної війни [3, с. 50].

Згідно з Інноваційним індексом Bloomberg [1], Україна займає 45-те місце у світовому рейтингу за рівнем інноваційної активності. Індекс враховує такі показники, як наукові досягнення, рівень освіти, технологічні інновації, витрати на дослідження та розвиток, кількість зареєстрованих патентів, кількість стартапів і ряд інших факторів. Україна демонструє високі позиції в таких категоріях, як доступ до капіталу, попит на новітні технології та використання навичок у сфері інформаційних технологій. Проте, низькі результати у таких категоріях, як інноваційне міжнародне орієнтування та наукові досягнення, знижують загальний рейтинг країни.

У всьому світі традиційна науково-технічна політика поступово змінюється на інноваційну, оскільки попередня виявила обмежену ефективність у модернізації економіки, фокусуючись на створенні нових знань, а не на їхньому впровадженні у виробництво. Враховуючи це, розробка інноваційної політики для діючих підприємств є надзвичайно важливою, оскільки показники наукомісткості більшості вітчизняних підприємств значно нижчі, ніж у країнах ЄС та США, попри наявний високий науковий потенціал. Протягом останніх 15 років спостерігається збільшення використання результатів наукових досліджень українських учених в інноваційній діяльності сусідніх країн, водночас зменшуються обсяги

використання інноваційного потенціалу в Україні та знижується кількість інноваційно активних підприємств.

Згідно з Рамковою програмою Horizon Europe 2021–2027 рр., стратегія ЄС включає концепцію «розумної спеціалізації», основною ініціативою якої є стимулювання стійкого економічного зростання через розвиток «економіки знань» за допомогою інновацій, освіти та цифрових технологій. Цей підхід орієнтується на інвестування в різні сфери стратегічного потенціалу в кожному регіоні Європи, з урахуванням їхніх особливих переваг і недоліків [14].

Кожна країна обирає модель стимулювання інноваційної активності підприємств, яка відповідає її особливостям, з урахуванням різноманітних регулятивних механізмів впливу. Ми виділили основні типи моделей стимулювання інноваційної активності підприємств: європейську, американську, ізраїльську, скандинавську, латиноамериканську, радянську, східноєвропейську та азіатську. Кожна з цих моделей має свої переваги та недоліки, сформовані в різних системах управління і орієнтовані на досягнення різних економічних та соціальних результатів (табл. 1).

Проведений аналіз таблиці показав, що ефективна інноваційна діяльність можлива лише за умови взаємовигідного партнерства між державою та бізнесом. При цьому можна виділити загальні закономірності в формуванні національних інноваційних систем, такі як інтеграція науково-освітньої сфери з виробництвом, перехід до інноваційного типу інвестування в економіку та прагнення до міжнародної співпраці в галузі фундаментальних досліджень і технологій [7, с. 54]. Україна, завдяки зусиллям держави, бізнесу та громадськості, поступово намагається формувати європейську модель стимулювання інноваційного розвитку.

Для стимулювання інноваційної діяльності держава повинна забезпечити достатнє фінансування інноваційних процесів за рахунок бюджетних коштів та створити ефективний механізм податкових стимулів. У багатьох країнах світу застосовуються програми підтримки підприємств, особливо малого та середнього бізнесу. Такі заходи включають: податкові канікули, ініціативи, що сприяють усуненню проблем ліквідності (наприклад, переконування банків продовжувати креди-

Таблиця 1

Світові моделі стимулювання інноваційної активності підприємств

Модель	Характеристика
Європейська	орієнтована на ефективне використання можливостей публічно-приватного партнерства для зміцнення потенціалу фундаментальної і прикладної науки при збереженні вагомій частки державних інвестицій
Американська	стимулювання інноваційної діяльності є широке залучення коштів приватного капіталу та венчурних фондів; високий рівень витрат на НДДКР; налагоджена взаємодія держави, великого бізнесу та освітніх установ
Ізраїльська	ефективні державні програми підтримки малого та середнього бізнесу на основі державного замовлення; активне залучення коштів з-за кордону в інноваційну сферу
Скандинавська	розвиток пріоритетних для країни напрямів НДДКР; орієнтація експорту високотехнологічної продукції
Латиноамериканська	визнана світовою науковою спільнотою недостатньо ефективною, позбавленою ефективних системних програм розвитку окремих галузей з фінансуванням інновацій за залишковим принципом
Радянська	ґрунтувалась на централізованій системі управління і фінансування інноваційної сфери, забезпечила масштабне технічне переоснащення господарства з пріоритетом технологічних інновацій
Східноєвропейська	низька інноваційна активність вітчизняних підприємств; низький рівень витрат на НДДКР з переважанням державних витрат; незавершеність інституційних перетворень в інноваційної складової
Азіатська	залучення іноземного бізнесу за рахунок створення комфортних умов

Джерело: систематизовано автором на основі опрацьованої літератури

тувати бізнес, урядові гарантії під кредити або прями кредити малому бізнесу, кредитні гарантії для експорту); спрощення і прискорення адміністративних процедур; програми працевлаштування, які дозволяють малому й середньому бізнесу уникати тимчасових звільнень; спрямування державних закупівель до малих та новостворених підприємств із забезпеченням оперативної оплати рахунків.

На нашу думку, держава повинна бути головним джерелом фінансування розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності. Ключовим фактором для підвищення інноваційного рівня України є освоєння і впровадження прогресивних технологій та наукомісткої продукції. Аналіз наукових досліджень щодо розвитку інноваційного підприємництва провідних країн світу дозволив виокремити кілька варіантів інноваційної політики: технологічний поштовх, ринково орієнтована політика, соціально орієнтована політика, зміни в економічній структурі господарського механізму. Різні промислово розвинені країни на різних етапах розвитку економіки надавали

пріоритет конкретному напрямку інноваційної політики, розробляючи та впроваджуючи заходи для підтримки обраного курсу (табл. 2).

Узагальнюючи, можна зазначити, що багато розвинених країн використовують комплексний підхід до стимулювання інноваційної діяльності, застосовуючи як прямі, так і опосередковані методи регулювання. Інноваційне середовище в різних країнах відрізняється, оскільки кожна країна перебуває на різних етапах розвитку, має різний рівень технологій, освіти та інноваційної активності.

Світовий досвід свідчить, що фінансування наукових досліджень та розробок здебільшого здійснюється за рахунок держави, а участь бізнесу обмежується лише незначною кількістю конкретних замовлень. Однак реалізація інновацій можлива лише в бізнес-сфері, де підприємець, будучи стимульованим конкуренцією, змушений вносити зміни, або створює новий бізнес.

Звернімо увагу на те, що світовою практикою визначено три основні типи стратегій інноваційного розвитку:

Таблиця 2

Типи державної інноваційної політики в економічно розвинутих країнах

Політика технологічного поштовху	Політика ринкової орієнтації	Політика соціальної орієнтації	Зміни економічної структури господарського механізму
ЗАВДАННЯ			
1. Визначення пріоритетних напрямків інноваційного розвитку та розвитку науки і техніки. 2. Великі капіталовкладення у довгострокові інноваційні проекти. 3. Націленість на підтримку прямих форм державної участі в регулюванні інноваційних процесів. 4. Інформаційна підтримка та проведення експертизи.	1. Ринкові механізми зумовлені напрямами розвитку науки і техніки. 2. Розподіл ресурсів відбувається через реалізацію ринкових механізмів. 3. Обмежене втручання держави у стимулювання фундаментальних досліджень. 4. Зменшення прямих форм регулювання. 5. Націленість на створення сприятливого клімату та розвиток інформаційного середовища, короткострокові й інноваційні проекти.	1. Соціальне регулювання наслідків НТП. 2. Досягнення соціально-політичного консенсусу завдяки залученню громадськості. 3. Погодження інтересів суспільства та держави. 4. Пропорційне поєднання державної політики з іншими типами для повноцінного економічного розвитку держави.	1. Пріоритетність і вплив новітніх технологій на розв'язання проблем соціально-економічного характеру, зміни галузевої структури. 2. Поліпшення рівня життя населення, співпраця суб'єктів підприємництва тощо.
Великобританія, США, Франція	Німеччина, США, Японія	Швеція, Франція, Німеччина, Японія	Великобританія, Франція, Швеція, Німеччина, США

Джерело: сформовано автором на основі [9]

1. Стратегія перенесення – використання зарубіжного науково-технічного потенціалу та адаптація його досягнень для застосування в національній економіці.

2. Стратегія запозичення – освоєння виробництва високотехнологічної продукції, яка вже випускається в інших країнах.

3. Стратегія нарощування – розвиток і використання власного науково-технічного потенціалу для інноваційного прогресу [10].

Аналіз літературних джерел показав, що вітчизняні виробники товарів зіштовхнулися з посиленою конкуренцією за споживача, що значно збільшило конкуренцію на ринку.

Як свідчить досвід як світової, так і вітчизняної практики, перевагу отримує той, хто зосереджує свої зусилля на інноваційній діяльності [2]. Саме інновації є ключовим фактором успішної виробничої діяльності будь-якого підприємства, включаючи хлібопекарню промисловість, оскільки з кожним роком зростає потреба задовольняти запити споживачів.

Для того щоб вітчизняні підприємства змогли успішно конкурувати з міжнародними компаніями, вони повинні мати конкурентоспроможне виробництво, яке забезпечується високою якістю продукції та мінімізацією витрат. Одним із ключових чинників, що

Рис. 3. Схема напрямків та механізмів активізації інноваційного розвитку хлібопекарної промисловості України

Джерело: сформовано автором

можуть дати поштовх до зростання конкурентоспроможності українських підприємств, є впровадження інновацій, що особливо актуально для підприємств хлібопекарної промисловості України.

Наступним кроком є визначення основних напрямів та механізмів активізації інноваційного розвитку в національних умовах, опираючись на досвід інноваційних перетворень у світі (рис. 3).

Досвід найбільш розвинених країн світу показує, що стабільне економічне зростання в сучасних умовах можливо досягти лише на основі інноваційного розвитку. Активізація інноваційної діяльності вимагає комплексного підходу, що включає чітке визначення державних пріоритетів у цій сфері та розробку всебічного комплексу заходів для їх реалізації. Це має охоплювати фінансові стимули, підготовку фахівців, створення умов для модернізації виробництва, залучення науково-дослідних структур до реалізації інноваційних проєктів, а також значне поліпшення загального інвестиційного клімату в країні.

На глобальному рівні найбільш ефективною сферою впровадження інновацій є промисловість. Сучасне виробництво орієнтується не стільки на масового споживача, скільки на задоволення специфічних потреб окремих груп споживачів, що створює нові можливості для розвитку малих ринків з високою доданою вартістю.

Одним із ключових напрямків вирішення цих питань є розробка інноваційної політики для підприємств хлібопекарної промисловості. Це має стати складовою частиною загальної стратегії інноваційного розвитку підприємства, яка забезпечує не тільки адаптацію до змінюваних умов ринку, але й створення основ для досягнення сталого зростання та конкурентоспроможності. Реалізація цієї політики на практиці включає впровадження нових технологій, модернізацію виробничих процесів, а також розвиток нових продуктів та послуг, що дозволяє підприємствам хлібопекарної галузі не лише задовольняти поточні потреби споживачів, а й передбачати їх майбутні вимоги.

Рішення про перехід підприємства хлібопекарної промисловості на інноваційний шлях розвитку може бути прийнято за кількома вагомими причинами, які можна умовно поділити на дві основні групи:

1. Реальна гостра необхідність в інноваціях, що полягає в потребі підвищити ефек-

тивність діяльності підприємства. Це може включати необхідність зменшення витрат, покращення якості продукції, модернізацію виробничих процесів або адаптацію до нових технологічних вимог.

2. Рішення керівництва як відповідь на дії конкурентів або для досягнення відповідності загальному рівню розвитку галузі. Це може бути необхідністю реагувати на конкурентні переваги, які здобули інші підприємства, або забезпечити відповідність новим стандартам і вимогам ринку, що постійно змінюються.

Для визначення необхідності впровадження інновацій та глибини змін на підприємствах хлібопекарної промисловості потрібно враховувати три основні напрямки:

1. Аналіз задоволення підприємства динамікою результатів господарської діяльності та станом фінансових ресурсів. Оцінка поточних фінансових показників і досягнутих результатів дозволяє зрозуміти, чи є потреба в інноваційних змінах для покращення результативності роботи підприємства.

2. Оцінка конкурентоспроможності підприємства за показниками задоволення споживачів. Визначення, наскільки ефективно підприємство задовольняє потреби своїх клієнтів, дозволяє оцінити, чи необхідні інновації для підвищення якості продукції, зниження витрат або поліпшення обслуговування.

3. Визначення конкурентної позиції, яку підприємство планує зайняти на ринку. Керівництво повинно ухвалити рішення, чи варто зберегти існуючу стратегію, чи необхідно змінювати її, щоб покращити позиції на ринку і забезпечити конкурентоспроможність.

Таким чином, основними напрямками активізації інноваційної діяльності хлібопекарної промисловості повинно бути формування ефективної стратегії інноваційного розвитку. Важливо, щоб інноваційна діяльність не лише сприяла покращенню фінансових результатів підприємств, але й відкривала нові можливості для сталого та ефективного розвитку цілої галузі. Впровадження інновацій допоможе хлібопекарним підприємствам підвищити конкурентоспроможність, покращити якість продукції та збільшити обсяги виробництва, що, в свою чергу, сприятиме економічному розвитку хлібопекарної промисловості України в цілому.

Висновки. Отже, можна стверджувати, що інтенсивний розвиток інноваційної діяльності в сучасних умовах є основою для забезпечення стійкого економічного зростання під-

приємств. Це дозволяє зробити висновок, що для досягнення інноваційного типу розвитку економіки в цілому необхідно забезпечити відповідні умови для ефективного функціонування підприємств. У цьому контексті важливим аспектом є прийняття адекватних управлінських рішень щодо інноваційного розвитку підприємств хлібопекарної галузі, що дозволяє забезпечити їх конкурентоспроможність на ринку.

Зокрема, державна підтримка у вигляді податкових пільг є важливим інструментом для зниження податкового навантаження, що дає можливість вивільнити додаткові фінансові ресурси для здійснення інвестицій в інноваційну діяльність. Це, у свою чергу, дає змогу підприємствам впроваджувати нові технології, створювати принципово нову продукцію або модернізувати існуючі виробничі процеси, що є важливим фактором для підвищення їх ефективності та забезпечення сталого розвитку.

На нашу думку, інноваційний розвиток підприємства хлібопекарної галузі можна визначити як сукупність цілеспрямованих, закономірних і незворотних змін, які відбуваються в діяльності підприємства в довгостроковій перспективі. Ці зміни базуються на впровадженні нових або вдосконалених технологій, продуктів і послуг, а також на організаційно-технічних рішеннях, що стосуються виробничих, адміністративних, комерційних або інших аспектів діяльності підприємства. Здійснення таких змін сприяє істотному підвищенню конкурентоспроможності підприємства хлібопекарної галузі.

Проведене дослідження показало, що кожному підприємству, яке прагне до результативного розвитку, необхідно сформулювати та реалізувати ефективну стратегію інноваційного розвитку. Це дозволить не лише зберегти конкурентні позиції на ринку, але й забезпечити сталий розвиток через впровадження новаторських підходів та технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bloomberg. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-11-27/after-2023-miss-wallstreet-caves-to-stock-rally-few-saw-coming>
2. Безус А. М., Шафранова К. В., Безус П. І. Роль інноваційного розвитку у стійкості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 8. С. 22–25.
3. Гривківська О. В., Горінний М. Л. Державна підтримка інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості в умовах військового стану. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С. 43–53.
4. Заяць Т. А. Ціннісні орієнтири інноваційного розвитку в Україні. *Демографія та соціальна економіка*. 2021. № 2 (44). С. 3–21.
5. Кваша О. С. Інноваційний розвиток економіки України: світовий досвід та рекомендації для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 6 (1). С. 150–154.
6. Лапін О. В., Марчук Н. О. Визначення можливих напрямків інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3647>
7. Нечипорук К. О., Русин В. І. Сучасні моделі інноваційної політики країн світу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 45. С. 53–57.
8. Ольвінська Ю. О., Самотоєнкова О. В., Вітковська К. В. Сучасний стан та тенденції розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 64–71. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.4.64
9. Паламаренко Я. В. Концептуальні положення державного регулювання інноваційних процесів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1625> (дата звернення: 21.08.2024). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.4.56
10. Прохорова В. В., Божанова О. В. Стратегічно-орієнтовані напрями інноваційного розвитку промислового підприємства. *Економічний вісник*. 2020. № 2. С. 132–140.
11. Шендерівська Л. П., Кваско А. В. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємств. *Економічний простір*. 2021. № 166. С. 74–80.
12. Шипуліна Ю. С. Інноваційна культура як основа сприятливого середовища інноваційного розвитку організації: методичні засади оцінки. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 1. С. 236–246.
13. Шипуліна Ю. С., Костик К. О. Шляхи розвитку інноваційної діяльності України в глобалізованому економічному просторі. *Механізм регулювання економіки*. 2013. № 4. С. 51–63.
14. Ярема Т. В. Регіональна інноваційна система ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 42. С. 150–154.

REFERENCES:

1. Bloomberg (2023). Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-11-27/after-2023-miss-wall-street-caves-to-stock-rally-few-saw-coming> (Accessed 21 Aug 2024)
2. Bezus A. M., Shafranov K. V. and Bezus P. I. (2018) Rol innovatsiinoho rozvytku u stiikosti pidpriemstva [The role of innovative development in the sustainability of the enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 8, pp. 22–25.
3. Hryvkivska O. V. and Gorinny M. L. (2024) Derzhavna pidtrymka innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv kharchovoi promyslovosti v umovakh viiskovoho stanu [State support for innovative activities of food industry enterprises under martial law]. *Kyivskiy ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, no. 4, pp. 43–53.
4. Zayats T. A. (2021) Tsinnisni oriientyry innovatsiinoho rozvytku v Ukraini [Value orientations of innovative development in Ukraine]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, no. 2 (44), pp. 3–21.
5. Kvasha O. S. (2016) Innovatsiinyi rozvytok ekonomiky Ukrainy: svitovyi dosvid ta rekomendatsii dlia Ukrainy [Innovative development of Ukraine's economy: world experience and recommendations for Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, no. 6 (1), pp. 150–154.
6. Lapin O. V. and Marchuk N. O. (2014) Vyznachennia mozhyvykh napriamkiv innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Determination of possible directions of innovative development of the enterprise]. *Efektivna ekonomika*, no. 12. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3647>
7. Nechiporuk K. O. and Rusyn V. I. (2022) Suchasni modeli innovatsiinoi polityky krain svitu [Modern models of innovation policy of the countries of the world]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, no. 45, pp. 53–57.
8. Olvinska Y. O., Samotoyenkova O. V. and Vitkovska K. V. (2021) Suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku innovatsiinoi diialnosti v Ukraini [The current state and trends in the development of innovative activity in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 4, pp. 64–71. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.4.64
9. Palamarenko, Y. (2020) Kontseptualni polozhennia derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinykh protsesiv [Conceptual provisions of state regulation of innovation processes]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, [Online], vol. 4, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1625> (accessed 21 Aug 2024). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.4.56
10. Prokhorova V. V. and Bozhanova O. V. (2020) Stratehichno-oriientovani napriamy innovatsiinoho rozvytku promysloвого pidpriemstva [Strategically oriented directions of innovative development of an industrial enterprise]. *Ekonomichnyi visnyk*, no. 2, pp. 132–140.
11. Shenderivska L. P. and Kvasko A. V. (2021) Napriamy rozvytku innovatsiinoho potentsialu pidpriemstv [Directions of development of innovative potential of enterprises]. *Ekonomichnyi prostirm*, no. 166, pp. 74–80.
12. Shipulina Y. S. (2013) Innovatsiina kultura yak osnova spriyatlyvoho seredovyscha innovatsiinoho rozvytku orhanizatsii: metodychni zasady otsinky [Innovative culture as the basis of a favorable environment for the innovative development of the organization: methodological principles of assessment]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, no. 1, pp. 236–246.
13. Shipulina Y. S. and Kostyk K. O. (2013) Shliakhy rozvytku innovatsiinoi diialnosti Ukrainy v hlobalizovanomu ekonomichnomu prostori [Ways of development of innovative activity of Ukraine in the globalized economic space]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*, no. 4, pp. 51–63.
14. Yarema T. V. (2022) Rehionalna innovatsiina systema YS [Regional innovation system of the EU]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, no. 42, pp. 150–154.